

С Т А Н О В И Щ Е

от проф. д-р Юри Тодоров Тодоров, Исторически факултет на СУ „Св. Кл. Охридски“, кат. Архивистика и методика на обучението по история, член на научното жури, назначено със заповед на Ректора РД 38-248/2.7.2020 г.

относно дисертационния труд на тема:

Керамичните съдове от голямата селищна могила при Русе

за присъждане на ОНС „доктор“, професионално направление
2.2. История и археология – Стара история (Праистория – Неолит и Енеолит)

на Румяна Димитрова Йорданова, редовен докторант към катедра Археология на ИФ, СУ „Св. Кл. Охридски“, научен ръководител доц. д-р Петя Георгиева Георгиева

Дисертационният труд на Румяна Йорданова е посветен на актуален и важен за археологическата наука проблем. Изследван е богат емпиричен материал от Русенската селищна могила като еталон за селища от халколитната епоха в Североизточна България. Дисертантката представя разработката си с основното намерение да направи пълна характеристика на целите керамични съдове, открити в предишни теренни кампании в периода 1904 – 1990 г. чрез изготвяне на обща класификационна схема. В откриването на закономерностите тя прилага кореспондентния статистически анализ, подход, който оправдава усилията на докторантката и допринася за значимостта и актуалността на темата.

Дисертационният труд има оптимална структура и обемни части. Той включва увод, четири глави, заключение, библиография с 259 заглавия и приложения (представени са 124 образеца). Каталогът е в

отделно книжно тяло и се състои от 639 записа. По-голямата част от труда е посветен на собственото за докторантката емпирично изследване, с което се дава възможност по-ясно да се очертаят неговите приноси по разработваната тема. Това е в съзвучие и с целта на дисертационния труд.

Трябва да се подчертае, че изследванията от такъв характер са рядко срещани в исторически трудове. Авторката не борави с елементарни описателни методи на базата на таблици, показващи процентно съотношение на конкретни типове предмети в даден обект. Тя избира нов подход за идентифициране на структури с косвена писмена информация. Върху официални планове е нанесена схема от деструкции в подходяща координатна система с отчитане на дълбочина от описанията в полевите дневници. В резултат на това тя прави изчерпателен каталог, който се представя в приложение към основния труд.

Решаващо значение за успеха на изследването има конструираният от аспирантката модел на данните, с който се описват и анализират артефактите, обвързват се логически и могат да се публикуват под формата на приложения каталог. Моделът съдържа класове и свойства за хомогенно регистриране на обектите, контекстното им обвързване със свойства за събития (местонамиране, координати и др.), използвани успешно за подреждане на обектите във времето и пространството. Това не е обикновено инвентаризиране с дигитални средства, създават се пресечни точки и връзки, които подпомагат провеждането на кореспондентния анализ.

Кореспондентният анализ, който докторантката прилага, е многовариантен статистически метод. Той се отнася за категориални, а не за непрекъснати данни. Това обстоятелство позволява в случая да бъдат направени основните заключения на дисертационния труд. Изследван е огромен по обем емпиричен материал и успешното

прилагане на избраната методика прави възможно да бъде проследено непрекъснатото развитие на Русенската могила не само на базата на откритите материали, а на физическите останки от обитаване през различните фази през целия късен халколит.

В резултат от приложената методика за количествен анализ изпъкват следните приноси моменти в представената разработка. Особено ценен по мое мнение е направеният общ каталог на целите керамични форми от Русенската селищна могила (съдове, капаци и поставки) с отбелязване на техни основни за характеристики според конструираната класификационна схема и местонамирането им. Каталогът включва нарочно създадена нова графична документация. Дисертантката извършва при това класификацията на всички цели и многосъставни съдове, капаци и поставки. Основни белези тук са обща форма, предполагаема функция и важни археометрични показатели. По този начин Румяна Йорданова успешно налага подход за идентифициране на затворени комплекси от изцяло проучени археологически обекти, които не са документирани на терен и прави анализ на архитектурата и инвентара на сградите според наличните данни като извор за социалната структура на обществата през халколита.

Написаното до тук води до категоричното ми заключение, че дисертационния труд на Румяна Йорданова представлява значително научно изследване с важни приноси моменти. Убедено предлагам становището си в полза на решението за промоцията на Румяна Димитрова Йорданова в образователната и научна степен „доктор“ в професионално направление 2.2. История и археология.

29.07.2020 г.

Юри Годоров